

Jedna mína – Trojica – Raj – človek – svet – Veľký obraz – Kristove spontánnosť

Tak dobre. Tak som prekonal nedôveru, zanechal strach, konečne opustil zvierajúce putá sebeckva¹. Som slobodný. Slobodný... k čomu? Je čas na Big Picture, ako sa tomu hovorí za Veľkou Mlákou, čas na Veľký Obraz. Tu teda je!

„Istý človek vznešeného pôvodu odchádzal do ďalekej krajiny prevziať kráľovstvo a potom sa mal vrátiť.“¹³ Zavolať si svojich desiatich sluhov, dal im desať mín a povedal im: „Obchodujte, kým sa nevrátim!““ (Lk 19,12-13 SSV). Co chápať pod týmito mínami?

Na začiatku je Boh, Jeden – a jedna osoba. Aktom darovania sa v láske plodí druhú osobu, vo všetkom rovnú sebe. A tak sú tu už dve osoby, jedna plodiaca, Otec – a druhá plodená, Syn. A potom, z aktu ich vzájomnej lásky, sa rodí tretia Osoba, Duch Svätý, ktorý „vychádza z Otca i Syna“, ak by sme použili slová vyznania viery. V tej chvíli je Trojica úplná, jeden Boh v troch Osobách a tri Osoby, ale len jeden Boh, jeden v dokonalej nerozdielnosti a nerozdelnosti, v dokonalom súlade troch Osôb, v dokonalej harmónii nekonečnej krásy a pôvabu Boha.

Potom Boh tvorí svet – a vkladá do neho tú istú trojičnú jednotu, krásu a harmóniu. Svet je usporiadaný do celku, kde všetko je tam, kde má byť, sú vytýčené hranice mora i zverstva a kveteny „každého podľa jeho druhu“ v jednote celku, ktorý je viac, než len súčtom jeho častí. Písmo nazýva tento stav Rajom, Edenom.

Nakoniec tvorí Boh človeka. A nech mi to teológovia odpustia, ale stvorenie človeka je opísané navýsost' Trojične. Najprv Trojica-Stvoriteľ tvorí muža (obdobne ako v Trojice Otec plodí Syna). A potom – z Boha i z človeka (obdobne ako Duch Svätý vychádza z Otca i Syna) vychádza žena, povstávajúca z rebra Adama a z tvorivej Moci Boha. A tak i v Raju vidíme trojicu na obraz Trojice: Tam Otca, Syna a Ducha Svätého, tu Trojjediného, Adama a Evu – ale v rovnakej dôvernej jednote, súlade a priateľstve, uprostred Edenu, ktorý zrkadlí v sebe tú istú harmóniu, krásu a nádheru.

Do tohto Raja Boh umiestni človeka a zverí mu, aby bol Jeho spolustvoriteľom, aby vládol (nie drancoval a využíval!) nad všetkým a aby Raj „obrábal a strážil“, aby zveľaďoval jeho nádheru, jednotu, krásu a súlad a sám bol súčasťou tejto veľkej krásy – spolu s Bohom, ktorý je v Edene prítomný, prechádza sa za večerného vánku a zhovára sa s človekom ako opravdivá trojica na obraz Trojice.

Hriech toto dielo do veľkej miery zničil a zmrzačil – asi ako keď niekto rozbije precízne a nádherné hodiny a tie sa zmenia na kopu koliesok a spružiniek a skrutiek, odtrhnutých od seba a meniacich sa z majstrovského diela na kôpku šrotu, kde každá súčiastka už nie je viac, ale je dokonca menej, než čím sama v sebe je. Predtým bola skrutka súčasťou nádhery hodín, teda viac, než len skrutka. Teraz je skrutka, bez hodín zbytočná a bezmyselná, už len šrotom, smetou, menej, než čím sama v sebe je. Takto pre hriech dopadol svet aj ľudia a o tom je Peklo: nebyť viac, než človekom, nebyť bohom v Bohu, ale prepadnúť sa na menej ako človeka, na tieň samého seba a otroka teraz už rozbitého sveta, ktorému mal pôvodne vládnuť...

Boh nás ale povoláva späť, aby vo svete obnovil svoje Kráľovstvo – a týmto obnoveným Rajom uprostred sveta je Cirkev, Božie Dielo, ľud opäť zjednotený podľa vzoru Najsvätejšej Trojice, znova obnovujúci v sebe a medzi sebou a okolo seba vznešenú nádheru a

majestátnosť Trojice. A – ako kedysi Adam a Eva v Raji – aj Cirkev je skrze Krista a v Kristovi súčasťou samej Trojice a tak sa v nej prvotný Boží zámer obnovuje, uskutočňuje a završuje.

Byť kresťanom znamená mať pred očami tento Veľký Obraz: Vidieť vo svete napriek všetkému odraz a obraz Trojice. Vidieť ho v ľuďoch okolo seba. Vidieť ho vo svojej prirodzenej rodine a vidieť ho aj v rodine Cirkvi, ktorú vytvárame. Vnímať seba nie ako jednotlivca, ktorý si svojvoľne žije a koná čo si myslí, že sa mu hodí, ale ako súčasť Tela, ako hovorí Pavol, ako súčasť tejto harmónie a jednoty Trojice vo svete. A úplne rovnako vidieť aj ostatných a ostatné ako rovnaké čiastočky spoločného celku, ako kolieska, spružinky a skrutky vo veľkolepých hodinách, v ktorých on sám je jednou zo skrutiek a v ktorých sme si všetci rovnako rovní a rovnako dôležití.

Vrcholným vyjadrením tohto všetkého je potom liturgia, v ktorej sa pripájame k Nebeskej liturgii spasených a slávime, prežívame a súčasne i od Boha prijímame túto jednotu Neba.

Sú ľudia, ktorým sa to nepáči, ktorí si nadovšetko cenia „voľnosť“ a „spontánnosť“. Keď už sme spomenuli liturgiu, často vravia o tom, že niekde inde, v sektách a tak, našli to, čo sa im páči viac než nejaká „omša“: že tam spievajú a modlia sa ako chcú a kedy chcú a koľko chcú a slovami, aké si vyberú, nie sú tam žiadne predpisy a rubriky ani nijaká hierarchia, len voľnosť a spontánnosť a to sa im strašne páči. Písmo pozná tento typ spontánnosti. Vyznačoval sa ňou Izrael po celé svoje dejiny a Boh ho kvôli nej nazýva „ľudom tvrdej šije“ s „nepoddajným srdcom“, ktorý „nepozná hlas svojho Pastiera“.

Kristus proti tomu kladie iný druh spontánnosti, keď hovorí: „Syn nemôže nič robiť sám od seba, len to, čo vidí robiť Otca. Čo robí Otec, to robí podobne aj Syn.“²⁰ Ved' Otec miluje Syna a ukazuje mu všetko, čo sám robí“ (Jn 5,19-20 SSV). Ježiš je dokonale podobný Otcovi a jedno s Ním a súčasne dokonale a úplne slobodný a spontánný – pretože Jeho jednota s Otcom nie je nanúteným podriadením sa, ale dokonalou jednotou lásky, v ktorej Syn miluje Otca a miluje byť ako Otec a v Otcovi.

K tomuto istému pozýva Boh aj nás, k spontánnosti viery (ktorá je pochopením a porozumením Bohu) a lásky, keď „človek sa stáva Bohom, pretože miluje všetko to, čo miluje Boh“, ako hovorí sv. Klement Alexandrijský. A zatiaľ čo tá prvá „spontánnosť“ je podstatou hriechu a vedie do zatratenia, kde človek stráca aj to, čo má; tá druhá spontánnosť vedie do jednoty s Bohom a do plnosti Trojice, kde sa človek naopak stáva nekonečne viac, než čím je: stáva sa Bohom v Bohu.

Čo je teda onen „Veľký obraz“ a oná „mína“ z podobenstva, maličkosť, ktorú Pán dal svojim sluhom? Veľkolepý Trojičný obraz, vtláčeny do sveta, do Vesmíru i do ľudskej spoločnosti! Ak ho dokážeme vidieť – a seba vidieť ako jeho neoddeliteľnú súčasť, ktorej tento Celok dáva zmysel existencie, života i konania – a ak podľa toho budeme žiť a konať a zamilujeme si to – potom sme práve prijali túto Božiu „mínu“ a zúročili sme ju. A potom od Pána už teraz počujeme ozvenu slov, ktoré raz zaznejú naplno, na celý Vesmír i na celé Nebo ako víťazná fanfára: „Správne, dobrý a verný sluha; bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým: vojdí do radosti svojho pána!“ (Mt 25,21 SSV).

¹ porov. úvaha 491